

Briuselis, 2017 m. gegužės 19 d.
(OR. en)

9317/17

Tarpinstitucinė byla:
2016/0190 (CNS)

JUSTCIV 113

PRANEŠIMAS

---

nuo: Pirmininkaujančios valstybės narės
kam: Nuolatinų atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio
dokumento Nr.: WK 5263/17
Komisijos dok. Nr.: 10767/16

Dalykas: Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos ir sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis bei tarptautiniu vaikų grobimu, pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija)
– Politiniai debatai

---

1. 2016 m. birželio 30 d. laišku Komisija perdavė Tarybai ir Europos Parlamentui pasiūlymą dėl Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos ir sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis bei tarptautiniu vaikų grobimu, pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija) (Reglamentas „Briuselis IIa“ (nauja redakcija)).
2. Pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį ir 4a straipsnio 1 dalį Jungtinė Karalystė ir Airija pranešė apie savo norą dalyvauti priimant ir taikant siūlomą Reglamentą „Briuselis IIa“ (nauja redakcija).

3. Pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvaus priimant siūlomą Reglamentą „Briuselis IIa“ (nauja redakcija) ir jis nebus jai privalomas ar taikomas.
4. Siūlomo Reglamento „Briuselis IIa“ (nauja redakcija) atveju taikoma speciali teisėkūros procedūra. Tikimasi, kad iki 2017 m. pabaigos Europos Parlamentas pateiks nuomonę.
5. Komisijai pateikus pasiūlymą, Civilinės teisės klausimų darbo grupė („Briuselis IIa“) siūlomą Reglamentą „Briuselis IIa“ (nauja redakcija) nagrinėjo reguliariai rengiamuose posėdžiuose.
6. Šios diskusijos sudarė galimybę daryti pažangą dėl siūlomo Reglamento „Briuselis IIa“ (nauja redakcija) teksto, visų pirma dėl I ir II skyrių. Atsižvelgiant į šių diskusijų rezultatus, pirmininkaujanti valstybė narė laikosi nuomonės, kad atėjo laikas surengti politinius debatus dėl pagrindinio klausimo, susijusio su vaiko išklausymu pagal Reglamentą „Briuselis IIa“ (nauja redakcija).
7. Nereikėtų daryti prielaidos, kad priede išdėstyti elementai reiškia, kad tai buvo vieninteliai darbo grupės posėdžiuose aptariamai klausimai. Tačiau buvo nustatyta, kad būsimam darbui ekspertų lygmeniu dėl šių elementų jau reikia tam tikrų politinių gairių. Todėl darbo grupė toliau dirbs ties visais kitais siūlomo Reglamento „Briuselis IIa“ (nauja redakcija) elementais.
8. Pirmininkaujanti valstybė narė prašo Nuolatinųjų atstovų komiteto / Tarybos (teisingumo ir vidaus reikalai) surengti politinius debatus siekiant patvirtinti politikos nuostatas dėl vaiko teisės būti išklausytam, kaip išdėstyta šio pranešimo priede, siekiant toliau daryti pažangą nagrinėjant siūlomą reglamentą.

A. BENDROJI INFORMACIJA

9. Vaiko teisė būti išklausytam yra saugoma pagal Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnio 1 dalį ir pagal Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 12 straipsnį. Taip pat laikoma, kad tai įeina į teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, kaip nustatyta Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnyje, vaikui užtikrinimą ir teisės į privatą ir šeimos gyvenimą pagal tos pačios konvencijos 8 straipsnį užtikrinimą. 2005 m. Reglamentu „Briuselis II“ buvo sugriežtinti 1980 m. Hagos konvencijos procedūrų ES viduje standartai. Pagal pastarąją konvenciją nėra nustatyti aiškūs reikalavimai išklausti vaiką, bet tos konvencijos 13 straipsnio 1 dalies b punkte numatoma galimybė, kad galima atsisakyti vykdyti įsakymą dėl vaiko grąžinimo, jeigu vaikas nesutinka būti grąžinamas ir tas vaikas yra tokio amžiaus ir subrendimo, kad dera atsižvelgti į jo nuomonę. „Briuselis IIa“ reglamento 11 straipsnio 2 dalyje atitinkamai nustatoma, kad vaikui suteikiama teisė būti išklausytam grąžinimo byloje pagal 1980 m. Hagos konvenciją, jeigu buvo įvykdytas tarptautinis vaiko grobimas iš vienos valstybės narės į kitą valstybę narę. Laikantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos, nei Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 24 straipsniu, nei „Briuselis IIa“ reglamento 42 straipsnio 2 dalies a punktu nėra nurodoma į vaiko išklausymą *per se*, bet abiem atvejais nurodoma į vaiko turimą galimybę būti išklausytam. Taip pat Teismas nurodė, kad vaikas gali būti neišklausytas, jeigu toks išklausymas neatitiktų jo interesų arba jis nėra būtinas. Taip pat vaikas gali būti neišklausytas, jeigu tai atrodo nederama atsižvelgiant į vaiko amžių ar subrendimą.
10. Šiuo metu vaiko išklausymas yra vienas iš reikalavimų dėl egzekvatūros procedūros panaikinimo teisės bendrauti ir sprendimų, kuriais vaiką numatoma grąžinti pagal galiojančio Reglamento „Briuselis IIa“ 11 straipsnio 8 dalį, kontekste. Galiojančio Reglamento „Briuselis IIa“ 23 straipsnyje išvardijami teismo sprendimų, susijusių su tėvų pareigomis, nepripažinimo pagrindai, ir vienas iš pagrindų atsisakyti pripažinti ir vykdyti minėtus sprendimus yra faktas, kad atitinkamam vaikui nebuvo suteikta galimybė būti išklausytam.

11. Galiojančiu Reglamentu „Briuselis IIa“ nekeičiamos taikytinos vaiko išklausymo nacionalinės procedūros⁽¹⁾. Apskritai vaiko išklausymo procedūra turi būti atliekama taip, kad būtų atsižvelgiama į vaiko amžių ar subrendimą. Praktikoje ši procedūra nepasiteisino esanti veiksminga dėl to, kad valstybės narės taiko skirtingus nacionalinius standartus nustatant, kada vaikui turėtų būti suteikta galimybė būti išklausytam, ir kada tokia galimybė nesuteikiama. Todėl taip gali susidaryti situacijos, kai vaikas visai neišklausomas vienoje valstybėje narėje, nors pagal kitos valstybės narės tvarką jam turėjo būti suteikta galimybė būti išklausytam. Atitinkamai vienas iš dažniausiai minimų su tėvų pareigomis susijusių teismo sprendimų nepripažinimo pagrindų pagal galiojančio Reglamento „Briuselis IIa“ 23 straipsnį yra tas, kad teismo sprendimas buvo priimtas nesuteikus vaikui galimybės būti išklausytam⁽²⁾ ir tuo buvo pažeisti tos valstybės narės, kurioje prašoma pripažinti teismo sprendimą, pagrindiniai nacionaliniai standartai. Tad nors visos valstybės privalo taikyti JT vaiko teisių konvencijos 12 straipsnį, būdai, kaip ši nuostata interpretuojama nacionaliniu lygmeniu, yra tokie įvairūs, kad tai trukdo taikyti reglamentą.
12. Reglamentas „Briuselis IIa“ (nauja redakcija) turėtų būti vertinamas kaip galimybė padaryti pažangą šioje atsakingoje ir svarbioje šeimos teisės srityje. Kalbant apie vaiko išklausymą, tam tikri klausimai tebelieka neišspręsti ir jie bus toliau nagrinėjami darbo grupės lygmeniu, pavyzdžiui, klausimas dėl to, kaip vaiko teisė būti išklausytam atitinka atsisakymo pripažinti ir vykdyti su tėvų pareigomis susijusius teismo sprendimus pagrindus, ir klausimas dėl pažymėjimo pritaikymo⁽³⁾ pagal teksto rezoliucinę dalį. Šie klausimai turėtų būti toliau svarstomi būsimose diskusijose techniniu lygmeniu.

---

¹ Galiojančio Reglamento „Briuselis IIa“ 19 konstatuojamoji dalis.

² Galiojančio Reglamento „Briuselis IIa“ 23 straipsnio b punktas.

³ Siūlomo Reglamento „Briuselis IIa“ (nauja redakcija) 53 straipsnis.

B. SIŪLAMOS POLITIKOS NUOSTATOS DARBUI ATEITYJE

13. Kaip Europos Komisija jau pasiūlė Reglamente „Briuselis IIa“ (nauja redakcija), o darbo grupės diskusijose daug delegacijų iš esmės tam pritarė, į reglamentą turėtų būti įtraukta atskira nuostata dėl papildomos galimybės vaikui būti išklausytam suteikimo visose su tėvų pareigomis susijusiose bylose. Ši nauja nuostata tuomet būtų nurodyta kituose atitinkamuose reglamento straipsniuose – taip būtų nustatyta aiškesnė tvarka dėl vaiko išklausymo bylose, kurioms taikoma nauja redakcija, įskaitant vaiko grąžinimo pagal 1980 m. Hagos konvenciją (siejant su reglamentu) bylas, ir ji būtų nurodyta atsisakymo pripažinti ir vykdyti teismo sprendimą pagrindų kontekste.
14. *Todėl pirmininkaujanti valstybė narė prašo Tarybos patvirtinti, kad į reglamentą būtų įtraukta nuostata, kuria vaikui suteikiama teisė būti išklausytam bylose, kurioms taikomas Reglamentas „Briuselis IIa“ (nauja redakcija), įskaitant vaiko grąžinimo bylas.*
15. Reglamente turėtų būti numatyta, kad klausimą, *kas* išklausys vaiką ir *kaip* vaikas turi būti išklausytas, apibrėžtų valstybių narių nacionalinės teisės aktai. Vaiko išklausymas yra vaiko teisė, tačiau jis negali būti absoliuti prievolė; jį reikia įvertinti atsižvelgiant į vaiko interesus kiekvienu konkrečiu atveju. Ši prievolė turėtų būti grindžiama būtiniausiais bendrais kriterijais. Būtiniausių bendrų kriterijų nustatymo tikslas – įveikti dabartinius sunkumus, kai atsisakant pripažinti ir įgyvendinti teismo sprendimus taikomi skirtingi nacionaliniai standartai. JT vaiko teisių konvencijos 12 straipsnis ir JT Vaiko teisių komiteto pateiktos jo aiškinimo gairės galėtų būti pavyzdžiu šiuo požiūriu⁴.
16. *Pirmininkaujanti valstybė narė prašo Tarybos patvirtinti, kad nuostata, kuria vaikui suteikiama teisė būti išklausytam, turėtų būti grindžiama bent jau JT vaiko teisių konvencijos 12 straipsniu.*

---

⁴ Bendroji pastaba Nr. 12 (2009 m.), *vaiko teisė būti išklausytam*.

17. Naujoji nuostata, kuria vaikui suteikiama teisė būti išklaustyta, reglamente nebūtų pateikiama atsieta nuo kitų nuostatų. Darbo grupė toliau diskutuotų dėl sąlygų ir būdų, kaip būtų geriausia susieti naujosios nuostatos ir JT vaiko teisių konvencija grindžiamų kriterijų pasekmes su skyriaus dėl pripažinimo ir užtikrinimo nuostatomis, atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią sprendimą priimančio teismo sprendimas turi tam tikrą diskrecijos lygį, kad sprendimą vykdančio teismo negali jo persvarstyti ar peržiūrėti.
18. *Pirmininkaujanti valstybė narė prašo Tarybos pritarti tam, kad darbo grupė nagrinėtų visų pirma tai, ar galimybės vaikui būti išklaustyta suteikimas ar nesuteikimas turėtų būti įtrauktas į atsisakymo pripažinti ir įgyvendinti sprendimus pagrindus, ir, jei tokio pagrindo įtraukimas būtų laikomas tinkamu, – jo taikymo sąlygas ir tvarką.*
19. *Galiausiai pirmininkaujanti valstybė narė prašo Tarybos pritarti tam, kad išklaudydamos vaikus valstybės narės turėtų galėti taikyti griežtesnius vaiko išklauskymo reikalavimus, nei tie, kurie galiausiai bus išdėstyti reglamente, nedarant poveikio galimiems vaiko išklauskymo būtiniausiems bendriems kriterijams.*